

Immikkoortortami ingerlatassanut pilersaarutip aamma ilinniartitaanermi immikkut suliniutaasup killiffii pillugit upernaakkut nalunaarusiaq (ilinniartitaanermut pilersaarut)

Juli 2009

Upernaakkut nalunaarummi saqqummiunneqartumi immikkoortortami ingerlatassanut pilersaarutip aamma ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarnerup killiffii uppersaatissinneqarput, taanna ulluinnarni taaneqartarpoq 'Ilinniartitaanermut Pilersaarut'. Nalunaarusiami ataavartumik suliniutissat, sammisassallu, sammivigisat arfineq marluusut ataanni aallarneqareersut saqqummiunneqarput, takussutissani nassuiarneqareersuni, suliniutiginiakkani inerniliinerit nalilersorneqarsinnaasut nassuiarnerini takuneqarsinnaallutik. Upernaakkut nalunaarusiorneq ukiu-moortumik marloriarluni nalunaarusiortarnerup aapparaa taannalu Ilinniartitaanermi Pilersaarummut sammiveqarpoq, ukiakkullu nalunaarusiamut illuatungiliulluni, nalunaarusiami matumani, ukiup siuliani ingerlanneqarsimasut sammivigineqarput, taamaammallu naatsorsuutitut saqqummiunneqartunut nangissutitut tunniunneqarluni. Ukiakkut nalunaarut, ukiumi ingerlasumi suliniutit sammisassallu misissoqqissaarlugit isummerfigineqartarput, taamatuttaaq ukiumut tullinguuttumut siunnersuutit, taamaammatt Inatsisartut Ukiakkut Ataatsimiinnissaannut atatillugu Aningaasanut Inatsisissamut Siunnersuutip oqallisigineqarneranut atatillugu tunniunneqartarpoq. Immikkoortortami ingerlatassanut pilersaarummut aamma ilinniartitaanermi immikkut suliummut aqutsisoqatigiit suleqatigalugit nalunaarusiaq suliarineqarpoq.

IMAI

TUNULIAQUTTAT PISSUTSILLU PIVIUSUT.....	3
<u>ATUARNISSAANUT ILITSERSUUT .....</u>	5
TAMANI KILLIFFIIT	6
KISITSISIT NAATSORSUEQQISSAARNERLU	6
SIUARIARTOQQINNEQ.....	6
ATUARUNNAARTUT NAAMMASSISUT MARLORIAAMMIK AMERLINERISA, SULI SUNNIUTILLIP, UNAMMILLERNARTUUNERA	7
1. ILINNIARTITAANERIT PIAREERSARFIUSUT AAMMA INUUSUTTUNIK ILINNIARTITSINERIT.....	9
TUNULIAQUTAA:	9
1.1 ILINNIARTITAANERIT PIAREERSARFIUSUT	10
<i>Suliniutit aallartinneqareersut:</i>	10
1.2 INUUSUTTUNIK ILINNIARTITSINERIT	11
<i>Suliniutit aallartinneqareersut:</i>	11
<i>Takussutissat:</i>	11
2. PIGINNAASATIGUT QAFFASSARNISSAMUT PIKKORISSARTITSINERIT, PIAREERSARFIIT AAMMA SULISINNAASUT AKORNANNI ILINNIARSIMANNGITSUT.....	13
TUNULIAQUTAA:.....	13
2.1. PIAREERSARFIIT	13
2.2. PIGINNAASATIGUT QAFFASSARNISSAMUT PIKKORISSARNERIT	15
3. INGERLAQQIFFIUSUMIK ILINNIARTITAANERIT AAMMA IMMikkoortortani Ingerlatassat PILERSAARUSIORNERINI PERIUSISSAQ	17
TUNULIAQUTAA:	17
3.1 ILINNIARTITAANERIT INGERLAQQIFFIUSUMIK	19
<i>Suliniutit aallartinneqareersut:</i>	19
<i>Takussutissat:</i>	20
3.2 IMMikkoortortani Ingerlatassat PILERSAARUSIORNERINI PERIUSISSAQ	22
<i>Suliniutit aallartinneqareersut:</i>	22
<i>Takussutissat:</i>	22
4. SULLISSIVIIT AKIMORLUGIT SULINIUTIT	24
TUNULIAQUTAA:	24
5. TAAMAATIINNARTARTUT	26
TUNULIAQUTAA:.....	26
SULINIUTIT AALLARTINNEQAREERSUT:	26
6. ILLUUTIT INISSIALLU.....	28
TUNULIAQUTAA:.....	28
7. AAQQISSUUSSAANERMIK NAKKUTILLINEQ, SAMMIVISSIUINEQ PIORSAANISSAMULLU PIUKKUNNAATILLIT.....	30
TUNULIAQUTAA:	30
SULINIUTIT AALLARTINNEQAREERSUT:	31
TIGUSIFFIIT INNERSUUSSIFFIGISAT	32

Tunuliaquttat pissutsillu piviusut

Ukiup siuliani aningaasatigut ajalusoornep nunanik killernik eqquiner taassumalu nunarsuaq tamakkerlugu aningaasaqarnikkut kinguariartitsinera takuarput, ilaatigut aningaasaqarniarneq appasilluni, nunanilu arlalinni suliffissaaleqinerup qaffakkiartorneranik kinguneqarluni. Kalaallit Nunaalli ajalusoornep annertunerusumik manna tikillugu eqqugaanngilaq, tamatumunnga aatsitassaqarnerup takornariaqarnerullu tungaatigut ilaatigut ukiuni arlalinni immikkut suliniuteqarsimanermi pitsaasunik angusaqarnermik peqquteqarpoq, tamanna periarfissat ilippanaatillit inuiaat kalaallit tamarmik iluaqutigisaannik annertuumik piorsaaffiginerisigut anguneqarsimavoq. Periarfissat ilippanaatillit eqqartorneqartut tamakkiisumik atorneqassappata ilinniartitaanerup tungaatigut suli suliniuteqaqqinnissaq pisariaqarpoq.

Periarfissat ilippanaatillit olie–mit aatsitassaniillu pissarsiaasinnaasut saniatigut, Kalaallit Nunaata pigisai nalillit tassaapput inuttut nukissat. Taamaammat, tuniniaasuniit inuiaqatigiinnillu pisariaqartinneqartut aallaavigalugit inuttut nukissat qulakkeernissaat unammillernartuusimavoq. Tassa inuiaqatigiinni sulisinnaasullu akornanni, piginnaasat piunissaat isumannaassallugu unamminarsimalluni. Unammillernartua ilinniarsimangitsunut aamma inuusuttunut sammiveqarpoq, taakkulu piginnaasamikkut piukkunnarsarneqartariaqarsimapput, ilisimasassaallu pisariaqartinneqartut pissarsiarineqartariaqarsimallutik, taamaasillutik siunissami sulinermik ingerlatallit akornanni peqataanissaminnut sapersannginniassammata. Siunertaq tassaavoq sulisut amerlanersaasa nunaqavissuunissaat, suliassanik tigusinissamat piukkunnaateqarnissaat, sulinermik ingerlataqartut akornanniinnaanngitsaq aammali inuiattut Kalaallit Nunaata Namminersorluni ingerlanerani peqataasutut.

Nunarsuaq tamakkerlugu isigigaanni Kalaallit Nunaanni ilinniartitaaneq sammivigineqassaaq uuttuutaassallunilu. 2006–imi upernaakkut Inatsisartut Naalakkersuisullu ilinniartitaanermit pilersaarut akueraat. Siunertaq pingaarnerpaaq tassaavoq sulisinnaasut piginnaalersitsisumik ilinniagallit 1/3–imiit 2020–imi 2/3–imut qaffatsinneqarnissaat, maannakkumullu ineriartornerup siuarlarluartoqartoq takutippaa.¹

Ilinniartitaanermit pilersaarut, aammattaq annertuumik EU–miit tapersorneqartoq, immikkoortunut marlunnut avinneqarnikuvoq, tassa piffissap 2006–imiit 2020–p tungaanut. Immikkoortoq siulleg 2006–imiit 2013–imut ingerlavoq, tassanilu meeqqat atuarfianniit ingerlariaqqit-tarneq sammivigineqarpoq, tassa ilinniartitaanerup ingerlariaqqiffiusunut aammalu ilinniarsimangitsut piginnaasamikkut piorsaaffigineqarnissaat siunertaralugu ilanngutitinneqarnissaat sammivigineqarluni. Suliaqanngitsut ikilisarneqarnissaat siunertarineqarpoq, tamannalu ilutigalugu, inuussutissarsiutitigut piorsaanermik ingerlatallit sulisussanik annertuumik amigaa-teqarsimasut, sulisussanik pissarsinissaat anguneqassammat, assersuutillu erseqqaarinnerit tassaapput, sanaartornermik, takornariaqarnermik aammalu inunnik isumaginninnermik ingerlataqartut.

Ilinniartitaanermit pilersaarutip immikkoortuata aappaa 2013–imiit 2020–mut ingerlavoq, sulilu siuliani taaneqartut marluk sammivigalugit, matumanili ingerlaqqittoqarpoq, tassami matumani

---

¹ Takuuk Politikkikkut Aningaasaqarnikkullu Nalunaarusiaq 2005 qupp. 5, tassani taamani Inatsisartuusut 1/3 ilinniaqqinnerit suliniuteqarfiginerinut aallaaviussasq aalajangiuppaat.

ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut sivisunerusut, nutaamik aqqissuunneqarnerat ingerlanneqarluni, tamatumuunami immikkoortup siulliup atuutilerneranut atasumik, pineqartutigut ilinniarusullutik qinnuteqartussat amerlinerujussuat misigineqartussaammat.

Ilinniartitaanermut pilersaarut ilinniartoqarfinni kisartorluaqqavoq tapersersorneqarluarlunilu, tamannalu ataatsimut ukiorpaalunnik siumut isigaluni Kaallallit Nunaannut iluaqutaalluartussavaoq. Suliniut misilerarneqartussaq siammasissumik suliaavoq, Ilinniartitaanermut Pilersaarut aamma ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarneq aammalu atuutilersinneqarnissaa, naalakkersuisoqarfinit pineqartunut attuumassuteqartunit KANUKOKA-miillu tapersersorneqarpoq, tassa immikkoortotami ingerlatassanut pilersarusiornermi aammalu ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarnermi aqutsisoqatigiittut inissisimanertik aqqutigalugu. Inuussutissarsiornermi Piginnaasatigut Ineriartortitsinermi Siunnersuisooqatigiit pineqartumissaaq peqataapput, taakkua akuttunngitsumik Ilinniartitaanermut pilersaarut pillugu tusarniarneqartarput, atuutilernissaanullu tunngassutilinnik ilisimatinneqartarlutik.

Atortussat allat innersuussutaasut:

- Aningaasanut inatsit 2008
- Aningaasanut inatsit 2009
- Siusinnerusukut nalunaarusiat
- Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut Pilersaarutissat Siunnersuutaat, december 2005
- Nalunaarusiaq 'Ilinniartitaanikkut piginnaasatigullu ineriartortitsinermi siuariarneq'
- Inuussutissarsiorneq piginnaasallu ineriartortinnissaannut Siunnersuisooqatigiit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat Nalunaarutaat nr. 10, 15. april 2008-meersoq.
- Greenland Education Program Annual Implementation Report 2009 (AIR 2009)

Takussutissiaq 1–imi, 2008–miit 2012–imut ilinniartinneqartussanut aningaasartuutissat amerlassusaat ataatsimoortumik takutinneqarput. Konto pingaarnermi 20.11.61–imi, ilinniartinneqartussanut aningaasartuutit amerlassusaat suliniutinut assigiinngitsunut agguataarneqarput, assersuutigalugu konto pingaarneq 40.01.08-mi, piviusunngortinneri ilutigalugu, kisitsisit ikiliartuaassapput.

Takussutissiaq 1. Konto pingaarneq 20.11.61. Ilinniartitaanermi sillimmatit 2008 – 2012 (mio.kr.)

	AI08	AI09	M10	M11	M12
Suliniutinut assigiinngitsunut atugassaritinneqartut	284,0	384,9	331,3	244,1	170,3
Ilinniartitaanermut sillimmatit	0	1,8	3,7	3,6	224,8
Ataatsimoortumik missingersuut, ilinniartitaanermi immikkut suliniutinut	284,0	386,7	335,0	247,7	395,1

Tigusiffik: Aningaasanut inatsit 2009

Suliniutit arlallit ukiut arlallit ingerlanerini piviusunngortikkiartuaarneqartussaammata (atugas-saritinneqartut) ukiunut aningaasartuutissanut missingersuusiorffiusunut naalakkersuisoqarfinni ataasiakkaani kontoni pingaarnernut immikkoortitsisoqarpoq. Soorlu takussutissiaq 1–imi takuneqarsinnaasoq 2011–p tungaanut suliniutinut ingerlanneqartunut ilinniartitaanermut ani-

ngaasat atugassaritineqartut amerlanersaat atorneqassapput, tamatumunnga sanaartornermi suliatigut misileraaneq ilaatigut peqqutaavoq.²

Atuarnissaanut ilitsersuut

December 2005–imi Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut Pilersaarummik saqqummiussa-qarneranni suliniuteqarfissat makkuusut taakkartorneqarput:

1. Ilinniartitaanerit piareersarfiusut aamma inuusuttunik ilinniartitsinerit
2. Piginnaasatigut ineriartortitsineri pikkorissartitsinerit, Piareersarfiit aamma ilinniarsiman-ngitsut sulisinnaasut
3. Ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut aamma immikkoortortami pilersaarusionerimi periu-sissaq
4. Sullissiviit akimorlugit suliniutit
5. Taamaatiinnartartut
6. Illuutit aamma inissiat
7. Aaqqissuusaanermik nakkutillineq, sammivissiuineq aamma piorsaanissamut piuk-kunnaatillit.

Quppernemi tullinguuttuni suliniuteqarfissat arfineq marluusut suliniutissat sammisassallu ataasiakkaat qulaani taaneqartunut ataatsimoortinneqarput. Siullermik suliniuteqarfissat nas-suiarneqarput, tamatuma iluaniillutik suliniutissat pingaernerit, tamatumalu kingorna takussu-tissiaq ilannguneqarpoq, tassani ukiup siuliani aningaasanut missingersuutit atuinerillu takutin-neqarput, taamatutaaq ukiumi naatsorsuusioneriusumi matumani aningaasanut missingersuutit aammalu ukiumi tullerni pingasuni aningaasartuutissanut missingersuutit allaqqallutik.

Suliniuteqarfissanut arlalinnut atatillugu takussutissiat arlallit ilannguneqarput, takussutissiat takukkit, tamatumani suliniuteqarfissat ineriartorsimanerat takuneqarsinnaavoq, tamannalu siun-niussanik angusaqarsimanermik misissuinerimi, nalilersuinermilu atorneqarsinnaavoq. Misissuil-luni nalilersuinissami paasissutissanik atugassanik katersinerimi annertuumik siuariartoqarpoq, taamaammallu nalunaarusionerimut tunngatillugu ilusilersorneqarneranut atasumik saqqum-miussaqaartarneq siuariartuinnartumik pisassaaq. Allatigut paasissutissat pissarsiarineqartut paasissutissanik katersinerimi periutsit paasissutissanillu katersinerimi iluseritineqartut suli atuutsikkiartuaarneqarnerat pissutaalluni annikinnerusinnaassapput.³ Nalunaarusionerimi paa-sissutissat ilaatinneqartut amerlanersaat Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik suleqati-galugu suliarineqarput.

Ilutsip nassuiarneqarnera:

Ukiuumut pineqartumut, maannakkorpiaq paasissutissat pineqarsinnaanngillat imaluunniit ukiumi pineqartumi sammisaqartoqanngilaq.

- Aningaasat amerlassusaat = soqanngilaq

Takussutissianut arlalinnut atatillugu, allanngortiterisoqarnera pissutigalugu, kontonormut marluk imaluunniit amerlanerit saqqummertassapput. Tassunga atatillugu normu siulleg takutinneqartoq 2009–mi Aningaasanut inatsimmi kontop allaqqaffianut innersuussissaaq, ungaluummilu kontonormu allaqqasooq 2008–mi atorneqartunut innersuussinerussalluni.

---

² Takuuk immikkoortoq 6 Illuutit aamma inissiat.

³ Soorlu tamanna Piareersarfinni periutsinik atorneqartuni atuuppoq, ukiup matuma naalernerani tamak-kii sumik atuutilersitsimanissaaq naatsorsuutigineqarpoq.

Tamani killiffiit

Kisitsisit naatsorsueqqissaarnerillu

2008–mi ilinniartitaanerup tungaatigut missingiisarnermi, nalunaarsuinermi aamma naatsorsueqqissaartarnermi annertuumik piorsaasoqarpoq. Ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarnermi, paasisutissanik pissarsisinaanerup suliaqarnerullu, piuminarnerusumik ingerlanneqartarnissaat sammivigineqartariaqarsimavoq, tassami allaffissorikkut periutsit atukkat, paasisutissanillu nalunaarsuinerit annertuut allaffissornerup aaqqissuuteqqinneranut atasumik anner-tusimammata. Tamatuma kinguneranik pissusissamisoortumillu aaqqissuussaaneermik nakkutiliisoqarpoq sakkorisatigullu pitsanngorsaasoqarluni, tassa Ilinniartitaanermut pilersaarutip sunniutai malinnaaffigineqarniassammata, taamatutaaq pineqartut qulakkeernissaasa tungaanut sammisassanik suliniuteqarnerup ingerlanneqarnerani, pineqartutigut annertuumik ilisimasaqarnissaq tunngavigineqartussaamat.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmik qanimut suleqateqartoqarsimavoq, taassumami EU–mut aamma Inatsisartunut nalunaarusiornermut atatillugu kisitsisitigut annertuumik kater-sineq peqataaffigisarmagu, Ilinniartitaanermullu pilersaarummik sammisassanillu aammalu sunniutaannik ingerlaavartumik suliaqartarluni.

Piginnaasanut tunngasutigut nalunaarsuinermi sakkorineqartut siorna atuutilersinneqartut piginnaasatigut pikkorissaasarnernut atasumik nalunaarsuinermi aammalu allaffissornermik ingerlatsinermi ulluinnarni sulinermi ilaatinneqalerputtaa. Ilinniartitaanermut pilersaarutip immikkoortuani siullermi anguniakkatut sammivigineqartut aappaat pingaartumik eqqarsaatiginerullugit sakkussat pineqartut atuutilersinneqarput, pineqartut taamaasillutik sulinermik misilittagaqarnerminnut aammalu atuartinneqaqqinnerminnut allagartartaarsinnaangussallutik.⁴

Piareersarfinni qarasaasiakkut suliaqarnermi periutsit atorneqartartut suli tamakkiisumik atuutilinngillat tamakkiisumilli atuutilernissaat 2010–p aallartinnerani naatsorsuutigineqarpoq. Piareersarfinni ulluinnarni sulinermi sakkussat atorneqartuartassapput, sulianillu ingerlataqarnermi, periusissatut pilersaarutininik suliaqarnermi aammalu peqataasut peqataanerminni qanoq ingerlariaaseqarnissaannik suliaqarnermi tunngaviunerpaasuusussaallutik. Tamanna ilutugalugu Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup suleqatiginerani kisitsit pissarsiarineqartartut iluaqutigalugit nalunaarusiornermi kisitsisit pissarsiarineqartarsinnaapput. Ineriartortitseqataannissamat periarfissaqartutut ilippanaatillit aamma ilaatinneqarput, matumanilu Piareersarfiit periuseq atugaat, periutsimi annertuumi inuussutissarsiornermut aamma ilinniartitaanermut tunngasutigut paasisutissanik pisariaqartinneqartunik tunniussaqaarnissami toqqavissatut siullertut isigineqassalluni. Taamaattumik sakkuuvoq, periarfissaqarluartutut ilippanaatilik annertuumillu sunniuteqarsinnaasoq, ukiup matuma naalernerani imaluunniit ukiup 2010–p aallartinnerani atuutilersinneqartussaaq.

Siuariartoqqinneq

Ukiuni kingullerni sutigut ineriartortoqarpa, ilinniartitaanermi sammisat pingaarnepaamik sutigut sunniuteqarpat? Soorlu nalunaarusiani siuliini takuneqareersoq, sammivinnit assigiinngitsunit amerlanernit nalunaaruteqarnerit pitsaasuupput, matumani ilinniagaqartut amerligaluttuinnarlutik. Taamaasilluni uppersarsineqarpoq 2005–imiit 2008–mut ilinniartitaanerni naammassisut

---

⁴ takuuk suliniuteqarfissaq 2 aamma 3 inuussutissarsiutinut ineriartorfiusunut sulisussarsiortunullu.

qaffariaataat 22,5 %-iusoq.⁵ Inuusuttunik ilinniartitsinerit qaffariarnerpaaffiusimapput, tamannalu ilinniartitaanermut Pilersaarummi immikkoortulersuinermit naapertuuppoq, taamaasillunilu immikkoortup aappaanni ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut sivisunerusumik ingerlanneqartartut annertuumik sammivigineqartussaallutik.

Ineriartorneq ilinniartussatut tiguneqartartut amerliartornerinut attuumassuteqarsinnaavoq, peq-qutaasinnaasortaaq tassaavoq taamaatiinnartarnej pillugu annertuumik paasititsiniaasoqartar-simanera. Ilinniartitaanermut Pilersaarutip aallartinneraniit ilinnialersartut amerliartortut, taa-maatiinnartartut procentinngorlugu appariartorput.

Taamaatiinnartarnermi ajornartorsiutaasartut annertunersaat tassaapput ilinniartitaanissamut periarfissat sumiiffimmikkut misigissutillu eqqarsaatigalugit ungasinnerat, matumanilu suliniute-qarnerit arlallit pingaarutilinnut, soorlu ikinngutinut ilaqtanullu, sammiveqarput. Taamaattumik pineqartut aalajangersimasut eqqumaffigisariaqarput sungiusimasat qimassimallugit ilinniartup ilinniarnini naammassissappagu inuttut tapersersorneqarnissaq pisariaqartileraangagu ajornartorsiorfiusinnaasartut. Ilitsersuinerup annertunersaa taamaamat inuttut attavigisassanut pioreersunut sammiveqartarpoq, taamaasilluni ataatsimoortumik oqallillunilu ataatsimoortumik ajornartorsiutinik eqqartuilluni oqalliffissaq ajornannginnerusumik pilersinneqartarluni.

Ilinniartut naammassisartut amerligaluttuinnartillugit ajornartorsiutaasartut siunissami pinaveer-saartinniarlugit maannamut ingerlaneq pitsaasoq ilutigalugu suliniuteqartoqartariaqarpoq. Kalaallit Nunaanni ataatsimoortumik alloriaqqinneq, tassa sulisinnaasut akornanni 2/3-it ilinniar-titaanermik piginnaalersitsisumik ilinniagaqarsimanissaannik anguniagaq, ilinniartut ilinniakka-minnik naammassinnittut alloriaqataaffigivaat, ineriartorneq pitsaasoq attatiinnassagaanni apor-fissaasinnaasullu pinaaveersaartinniassagaanni Namminersorlutik Oqartussat ataavartumik ma-linnaajuartarnissaat iliuuseqartartuarnissaallu pisariaqarpoq.

Ukioqatigiiaat atuarunnaartut marluusut, suli sunniuteqartup, unammillernartuunera

2007-miit 2008-mut ikaarsaariarnermi, meeqqat atuarfianniit naammassisut marloriaammik amerlassuseqarnerisigut ilinniartunngortut amerlerujussuarput⁶. Ukiut tulliuttut pingasut sisamat ilinniartitaanermi Atuarfitalammik suliniuteqarnerup sunnissavai, matumani ilaatigut 11. klassi-mi atuartarnej peerneqarluni, taamaasillunilu 2008-mi atuaqatigiiaat marluusut ataatsikkut meeqqat atuarfianniit naammassillutik. Tamatumunnga atatillugu inissaaleqineq, ilinniartitsisus-saaleqineq, atortussaaleqineq allanullu tungassutillit isumannaarniarneqartariaqarsimallutik.

Atuaqatigiiaat marluusut ataatsikkut naammassineranni ineriartornerup aamma takutippaa, sammiveqartut allamut saatsinneqartariaqartut, soorlu ilaatigut atuarfinni sungiusartarnermiit efterskolertarnermut, efterskolemut ilinniarnertuunngorniarfinnullu tiguneqartartut amerlerujus-suarnerat malugineqarluni. Allannguutip tamatuma ilaatigut nassataanik, Kalaallit Nunaanni efterskoliugallartunik sisamanik pilersitsisoqarpoq, tamannalu ilutigalugu efterskolissamik ataavartussamik sanasoqarnissaa pilersarusiorneqalerluni. Tamanna ilutigaluguttaq Kalaallit

---

⁵ Takuuk Takussutissiaq 10 – Tunngaviusumik inuutissarsiutitigut ilinniartitaanerni, ilinniartunngornissamut piareersarfinni aamma ingerlaqqiffiusumik ilinniartinnit ilinniarnit naammassit

⁶ Atuaqatigiiaat marluusut atuarfimmitt naammassinerannut atatillugu oqaatigineqassaaq aasaanerani 2008-miit ukiut pinngitsoorani atuarfiussat qulinngormata. 2008 – taamaamat 10. aamma 11. klassini naammassisut pissutigalugit, inuusuttunik ilinniartitsinerni ilinniartunik amerlanerusunik tiguisariaqarsi-mapput.

Nunaanni ilinniarnertuunngorniarfinni klassinik arlalinnik immikkut pilersitsisoqarpoq, tamanna pequtugalugu efterskolillu taaneqareersutut atuutilersinnerisigut nukissat nikisinneqartariaqarsimapput.⁷ Atuaqatigiiaat naammassisisut marluinerat assut unammillernartuusimasutut allaaserineqarpoq kingunerisaasalu ilinniartitaanermi aaqjissuussineq ingerlaqatiguassavaa, tamannali ilutugalugu ataatsimut isigalugu malinnaaneq iliuuseqarsinnaanerlu matumani misilinneqassapput.

Tullinguuttumi suliniuteqarfissat arfineq marluusut annertunerusumik isiginiarneqassapput, ilinniartitaanermut pilersaarummi eqqartorneqartut, soorlu takussutissiani takuneqarsinnaasut, ineriartornerat misissorlugulu nalilersorneqassaaq.

---

⁷ Takuuk takussutissiaq 2, aningaasaliissutaasut atuinerullu nikingassutaat nukissanik nikerartitsisariaqarnermut takussutissaavoq.

1. Ilinniartitaanerit piareersarfiusut aamma inuusuttunik ilinniartitsinerit

Tunuliaqutaq: Naalakkersuisut 2005–imi Ilinniartitaanermut Pilersaarusiaanni takuneqarsinnaavoq, inuusuttut meeqqat atuarianni naammassisut 85 %-ii, ilinniartitaanernik allarniinnissaminut (naammassininnissaminnulluunniit) assigiinngitsunik peqquteqarlutik piukkunnaateqanngitsut. Tamatum kinguneranik inuusuttut, atuarianni angusaminnik pitsanngorsaataasunik piareersaataasumik ilinniarnernut saatsittariaqarsimapput. Inuusutissarsiutinut ilinniarnissamat imaluunniit ilinniartunngornissamat piareersarnernut tiguneqartut taamaasillutik amerlipput.

Ilinniartitaanerit piareersarfiit tassaapput efterskolit aamma ilinniarnertuungorniarnermik aallartitsinissamat ukioq ataaseq pikkorissartarneq, matumani inuit piumasaqaatinik naammassinittut⁸ Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanernut ingerlariaqqiffiusunut ukiup ataatsip ingerlanerani periarfissaqalissallutik. Inuusuttunik ilinniartitsinerit tassaapput inuusutissarsiutitigut tunngaviumik ilinniartitaanerit, Ilinniarnertuunngorniarniit, Inuusutissarsiutitigut Ilinniarnertuunngorniarniit, HTX aamma HHX.

Atuarfitsialaap atuutilivinneratigut ilinniartitaanerit piareersarfiusut atorunnaarsimanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Suliniuteqarfissaq 1-imut aningaasaliissutigineqartut takussutissiaq 2–mi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 2. Ilinniartitaanerit piareersarfiusut aamma inuusuttunik ilinniartitsinerit, suliniuteqarfissaq 1. 2008 - 2009–mi Aningaasanut Inatsimmi aningaasaliissutigineqartut, 2008–mi atuineq, ukiunilu missingersuussiorfiusuni 2010-2012–imut aningaasartuutissatut missingersuutigineqartut. Kisitsisit tamarmik tusind kr-ikkaarput.

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI 2008	N 2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.01.08 (62.01.04)	Ukiut tamaasa lærlingit 50–inik ilallugit	800	688	800	800	800	800
40.01.08 (62.01.04)	2008 atuaqatigiiaat marluunerinut atasumik suliffinni misiliisarneq	15.000	4.454	7.000	13.000	13.000	13.000
40.01.08	Kalaallit Nunaanni efterskoleqarnermi ingerlatsinerneq tapiissutit	4.100	18.576	14.600	4.200	4.200	4.200
40.01.08	Inerisaaneq aamma pilersaarutit misileeqarnerit (GU-aqqissuusseqqinneq il.il.)	2.100	2.614	2.900	3.900	3.500	3.500
40.10.12	Efterskolertartut amerlineqarnerat (marloriaataasut	1.200	9.474	900	-	-	-

⁸ Inuk pineqartoq 23–nik ukioqalereersimassaaq, meeqqat atuarianni annertusisamik misilitsissimassalluni agguaqatigiissillugulu atuartitsissutini naleqquttuni 7–imik karakteereqassalluni, taamalu ukiuni pingasuni sulineramik misilittagaqassalluni. Aaqqissuussineq manna ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut peqatigalugit nalilersorneqaleruttorpoq.

	ukiumut inissat 500-t.)						
40.10.12 ⁹	Annertusaaneq: Efterskolertartut amerlineqarnerat	2.300	-	-	-	-	-
40.12.24 (40.01.10)	Inerisaavik, 'Atuarfitsialak'	3.100	3.086	3.200	3.200	3.200	3.300
40.12.34 (40.12.33)	Nuummi GU-mi 2006- imiit hold-it ataatsit immikkut	2.500	2.469	3.200	3.200	3.200	3.200
40.12.34 (40.12.33)	Qaqortumi GU-mi 2008-miit hold-it ataatsit immikkut	400	411	1.500	2.600	3.200	3.200
40.12.34 (40.12.33)	Aasianni GU-mi 2008- miit hold-it ataatsit immikkut	400	411	1.500	2.600	3.200	3.200
40.12.34 (40.12.33)	Nuummi GU-mut isernissamut ukioq ataaseq pikkorissarneq (august 2005 aallarnerfigalugu)	1.600	1.611	2.900	3.500	3.500	3.500
40.12.34 (40.12.33)	Nuummi GU-mi 2008- miit hold-it marluk immikkut	800	823	3.000	5.200	6.500	6.500
40.91.08 (62.02.08)	2008-miit HTX hold-it ataatsit immikkut	400	411	1.500	3.000	3.200	3.200
40.01.08 (62.01.04)	Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanernut ilinniartuuffissat amerlanerit	300	147	-	-	-	-
	Suliniuteqarfissaq 1- imi katillugit	35.000	45.175	43.000	45.200	47.500	47.600

1.1 Ilinniartitaanerit piareersarfiusut

Suliniutit aallartinneqareersut: Kalaallit Nunaanni augustimi 2008-mi efterskoliugallartussanik sisamanik, Sisimiuni, Kangerlussuarmi, Maniitsumi aamma Qaqortumi, atuartunut 254-inut inissalinnik pilersitsisoqarpoq. Tamanna ilutigalugu Qallunaat Nunaanni efterskolertartut amerlassusaat qaffanneqarpoq.

Efterskolertartut assut amerliartorput, tamannalu ukiuni tullinnguuttuni aamma atuutissaaq, ilinniartitaanerup aaqjissuussaanerani atuaqtigijiaat ataatsikkut marluk meeqqat atuariannit naammassinerat sunniuteqarallartussaalluni.

⁹ 2009-miit una kontolu 40.10.12 ataatsimoortinneqarput – Efterskole-mi ilinniartunngortartut amerline-
 rat (Ukioqtigiiit marluunerat inissat 500.)

1.2 Inuusuttunik ilinniartitsinerit

Suliniutit aallartinneqareersut: Meeqqat atuarfianni naammassisut atuaqatigiiaat marluinerisa kinguneranik GU-mi aamma Inuusutissarsiutitigut Ilinniarnertuunngorniarfinni klassit arlallit pilersinneqarput (maannamiit SFU-mik naalisarneqassaaq – ilinniartunngornissamut piareersarluni ilinniartitaanerit). Tamatuma saniatigut, ukiuni arlalinni, SFU-mi ukiumut aallartittartut 5 %-ip missaanik qaffassimapput – aamma inuusuttut amerlinerisa kinguneranik, taakkua 2009-mi aamma 2010¹⁰-mi amerlerujussuarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Inuusutissarsiutitigut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerni atuarfigisami suliffimmi sungiusartalernissaq ammaanneqarpoq, inuusutissarsiutinut ilinniartitaanerni tamanut suliffinnik sungiusarfissanik pissarsinissaq naatsorsuutigineqanngimmat.

Takussutissat: Takussutissiaq 3-mi, inuusuttunik ilinniartitsinerni 2005-2008. 2007-2008-mut ilinniartut 200-nik amerleriarsimapput. Taakkununga efterskolenut qinnuteqartut 600-t ilanngunneqassapput. Inuusuttut ukioqatigiiaat ataatsit 900-1000-it missaanni amerlassuseqarput.

Takussutissat: Takussutissiaq 3-mi, Inuusuttunik ilinniartitsinerni ilinniartut amerlassusaat takuneqarsinnaapput december 2005 - 2008-mut.

Ulloq	Ilinniartunngornissamut piareersarluni pikkorissarnerit (SFU)	Inuusutissarsiutitigut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerit (EGU)
2005	912	1061
2006	951	1218
2007	975	1269
2008	1074	1363

Tigusiffik: KIIN-imiit Ilinniagaqarnersiutinik Ingerlatsivimmiit.

Ilinniartunngornissamut piareersarneri 1074-it ilinniarnermik ingerlataqarput, taakkunanga 638-t niarsiaraapput, 436-llu nukappiaraallutik, inuusutissarsiutitigut ilinniartitaanerni ilinniakkamik ingerlatsiut 1363-iullutik, taakkunanga niarsiaraqqat 629-upput, 734-llu nukappiaraallutik. Ilinniakkamik ingerlatallit agguaqatigiissillugu ukiui naleqqussartumik allannguuteqarsimapput, tassami ilinniartunngornissamut piareersarnerik ingerlataqartut ukiui agguaqatigiissikkaanni 20-nik ukioqarput, inuusutissarsiutitigullu tunngaviusumik ilinniartitaanernik ingerlataqartut ukiui agguaqatigiissillugit 25-nik ukioqarlutik.

Atuartut ilinniartullu ilinniarnermik ingerlatallit amerlassusaat, Inuusutissarsiutinut ilinniartitaanernik aamma ilinniartunngornissamut piareersarluni ilinniartitaanernik ingerlataqartut amerleriarput. 2005-imi, Ilinniartitaanermut Pilersaarutip atuutilersinneqarneraniit, ilinniartut ilinniarnermik ingerlataqartut amerlassusaat 23,5 %-imik qaffappoq.

---

¹⁰ Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup inunnik misissuineranit. <http://www.stat.gl/>

Inuusuttunik ilinniartitsinerni soraarummeerlutik naammassisut piffissami 2005 - 2008-mut¹¹ 30 %-ingajammik qaffapput, piffissami pineqartumi inuusuttut 10 %-imik amerlipput, inernali tassaavoq, 2008-mi, inuusuttunik ilinniartitsinernik naammassinnittut 60 %-iummata, illua-tungaatigut 2005-imi 51 %-iullutik, tamanna pineqartutigit siuariarsimanernik takutitsivoq.¹²

Pingaarnertut oqaatigineqarsinnaavoq, marloqiusamik suliniuteqarnikkut tamanna anguneqar-mat, 1) inuusuttut amerlanerit inuusuttunut ilinniartitaanernik aallarniinnaat aamma 2) ilinniarti-taanerni taamaatiinnartartut ikilisarneqarnissaat.¹³ Kisitsisit takutinneqartut, pingaartumik taa-maatiinnartartut suliniutigineqarnissaasa pingaaruteqarneranik takutitsipput, tamannalu ilinniak-kanik naammassinnittut amerlassusaannut malunnaatilimmik sunniuteqarpoq.

Takussutissiaq 4. Inuusuttunik ilinniartitsinerni 2005 - 2008-mut soraarummeerlutik naammassisut amerlassusaat.

Ulloq	Ilinniartunngornissamut piareersarnerit (SFU)	Inuusutissarsiuutigut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerit (EGU)	Katillugit	Indeks (2005 =100)
2005	173	247	420	100
2006	213	251	464	111
2007	221	292	513	122
2008	237	309	546	130

Tigusiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 5. Inuusuttut 2005 - 2008-mut amerlassusaat aamma inuusuttut ilin-niakkanik naammassinnittartut procentinngorlugit amerlassusaat.

	2005	2006	2007	2008
Inuusuttut ukioqatigiiaat tamakkerlutik agguaqatigiissillugu amerlassusaat	821	856	878	910
Inuusuttut ukioqatigiiaat ataatsit agguaqatigiissillugu amerlassusaat (2005=100)	100	104	107	111
Ukioqatigiiaat inuusuttunut ilinniartitaanernik naammassinnittut	51,2	54,2	58,4	60,0

Tigusiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

¹¹ Takuuk takussutissiaq 4

¹² Takuuk takussutissiaq 5

¹³ Taamaatiinnartartunut suliuniuteqarneq, suliniuteqarfissaq 5-imi sammineqassaaq.

2. Piginnaasatigut ineriartortitsilluni pikkorissartitsinerit, Piareersarfiit aamma sulisinnaasut akornanni ilinniarsimangitsut

Tunuliaqutaq: Nunami maani sulisinnaasut akornanni, sulilernissamut ilippanaateqartut 1/3-iisa piginnaalersitsisumik ilinniagaqarnerat ilimagineqarpoq. Ilinniarsimangitsut 50-it ataallugit ukiullit inuussutissarsiutini eqqugaariaannaasuni sulisut Naalakkersuisut december 2005-imi Ilinniartitaanermut Pilersaarutaanni sammivigineqarput. Pineqartullu tassaapput suliniuteqarfissap aappaani salliutinneqartut, tamatumani suliniutit misilerarneqartussat marluullutik Piareersarfiit aamma PKU (Ilinniarsimangitsunut suliniut misilerarneqartussaq Piginnaasatigut ineriartortitsineq), taaneqartut marluullutik 2006-imi aallarnerneqarput.

2.1. Piareersarfiit

Inuusuttut amerlanerusut ilinniartitaanernik aallartitaqarnissaanik suliniuteqarnerup saniatigut ilinniarsimangitsut piginnaasamikkut qaffassarneqarnissaat misileraalluni suliniuteqarfigineqarpoq, taamatuttaarlu inuusuttunut, meeqqat atuarsiannit anisimasunut, ilitsersuinissaq isumasioqateqarnissarlu suliniutigineqarlutik.

Ilitsersuineramik, piukkunnarsarnermik, allanilu pikkorissaasarnernik ingerlatsivinni (Piareersarfinni) sammiviit pingasut atorlugit sulisoqarpoq. Piareersarfinni suliarineqartoq siulleq tassaavoq ilitsersuineq, matumani ilinniakkamik toqqaanissamut, atorfirmik iluatsitsivissamik eqqarsarnermi aammalu sulinermik ingerlataqartut akornanni sulilernissamut siunnersorneqarnerit ingerlanneqartarput. Tamatuma saniatigut Inuussutissarsiutitigut Qitiusumik Ilinniarfinni ilinniartut suliffimmi misiliineranni siunnersuisutut inissisimanissaq pisussaaffigaat. Piareersarfiittaaq AEU-mi pikkorissaanissaq neqeroorutigaa, tassani kalaallisut, qallunaatut, tuluttut, matematikkimilu piginnaasatigut qaffasaanissaq neqeroorutigalugu, taamatuttaaq atuagarsunngikkaluarluni piukkunnarsarluni pikkorissartitsinerit ingerlattarlugit, tamatumani pikkorissartup inuttut nammineq sammiviliisinnaanera, tamatumunngalu atatillugu ataqatigiisumik isiginnissinnaaneq paasitinniarlugu pikkorissartitsisoqartarluni¹⁴.

2008-mi ataatsimoortumik aningaasaliissutinit konto 62.04.05-imi 22,619 mio.kr.-it kommunet ingerlatsinerinut toqqaannartumik aningaasaliissutigineqarput. Sinneri Piareersarfiit pilersinnerinut ineriartorteqqinnerinut, ineriartortitsinissanut suliniutillu naammassinissaannut aningaasaliissutigineqarput.¹⁵

---

¹⁴ Siusinnerusukkut PUK-itut ilisimaneqartoq (Inuttut Ineriartornermut Pikkorissarneq).

¹⁵ Tigusiffik: Inuussutissanut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, 3. april allakkat.

**Takussutissiaq 4. Suliniuteqarfissaq 2. Piginnaasatigut inerisaanissamut pikkorissarti-
 tsinerit, Piareersarfiit aamma sulisinnaasut akornanni ilinniarsimangitsut. Kisitsisit
 tamarmik million kr.-ikkaarput.**

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI 2008	Atuineq 2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.01.08 (62.01.04)	Qaarusulerinermut sanaartornermullu ilinniartitaaneq	1,4	3,5	5,2	5,2	5,2	5,2
40.01.08 (62.01.04)	Oqaatsit inerisikkiartuaarnissaannut pitsanngorsarneqarnissaannullu immikkoortitat	0,5	0,04	0,5	0,5	0,5	0,5
62.04.05	Piareersarfinni ilinniarsinnaasut amerlineqarneri ¹⁶	15,4	15,4	16,2	16,2	16,2	16,2
62.01.04	Nuna tamakkerlugu pi- sinnaatitaaffiviit	14,2	16,5	18,8	21,6	24,9	24,9
	Suliniuteqarfissami 2-mi katillugit	31,5	35,44	40,7	43,5	46,8	46,8

Soorlu takussutissiami takuneqarsinnaasoq suliniuteqarfissaq 2 aalajaatsumik tapiiffigineqarpoq, pineqartut tassaallutik piginnaasatigut inerisaanissamut pikkorissartitsinerit, Piareersarfiit, kisiannili aamma qaarusulerinermut sanaartornermullu ilinniartitaaneq ukiumoortumik aningaa-saliiffigineqartarpoq. Pingaartumik Piareersarfiit tassatuaapput ilinniartitaanermi imaluunniit suli-nermik ingerlataqartunut piukkunnarsarnermut ilitsersuinerimullu ingerlatsiviusut, tamatuma saniatigut meeqqat atuarianni naammassereernerup kingorna periarfissaasunut suliffissanut ilinniarfissanullu aalajangersimasunut ilitsersuussiffiusarluni.¹⁷ Taamaammat suliniuteqarnermi, ilinniartitaanerit aaqqissuussaasut iluanni, sulinerimullu ingerlatsinerimi katataasimasut ilanngu-
tsinneqarnissaat pingaaruteqarpoq, taamaasilluni inuiaqatigiit kalaallit akornanni iluaqutaasumik ingerlaqataanissaannut aqutissiuussallugit, pingaarnerusumilli inuup nammineq imminut paa-sinissaa imminullu ataqqinissaa eqqarsaatigalugit.

Naggataatigut oqaatigineqassaaq Piareersarfiit suli suliniuteqarfigineqarlutik misileraaffigine-qarmata, tamanna ineriartornermut ilaavoq sulilu sakkussanik arlalinnik amigaateqarfiulluni. Periutsilli suleriaatsillu atortakkat pitsanngorsaaffiginerisigut ilitsersuisartut, sulianullu atasumik ilinniartitsisut sulinerimullu atasumik suliallit allat qaffassarnerisigut, taamatuttaarlu paasissutis-sanik katersinerimi periutsit atorineqartartut atuutilersinnerisigut, siunissaq ajunngitsutut oqaati-gisariaqarpoq. Piareersarfinni sulianut tunngassutilinnik suliallit ataavartumik pikkorissartinne-qartarput, pingaartumik ilitsersuisut, sammivigisanilu ataasiakkaani ilinniartitsisut, tamatumani aqutsisuusut sulisullu ulluinnarni sulinerminni sakkussaannik pissarsitinniarlugit, taamatuttaaq kommunet akimorlugit, kommuneni ingerlatsiviit attuumassutillit, Inuussutissarsiuutitigut Qitiusu-mik Ilinniartitsisut, Namminersorlutik Oqartussat aamma KANUKOKA akunnerminni oqaloqatigiittar-lutillu misilittakkaminnik paarlaasseqatigiinnissamut periarfissinneqarniassammata.

¹⁶ AIS 09-miit konto tassaalerpoq 64.13.23. Piareersarfiit.: AEU, illuutit il.il.

¹⁷ Tassunga atatillugu pingaarpoq tikkuassallugu Piareersarfiit nalinginnaasumik ilinniartitsisarmata inuttut suliamullu tunngasutigut, kisinnili aalajangersimasumik ilinniartitseqqinnerit ilinniartitsinerilluunniit suliari-sarnagit.

2.2. Piginnaasatigut qaffassarnissamut pikkorissartitsinerit

Piginnaasatigut inerisaanissamut pikkorissartitsinerit Inuussutissarsiu-
 titigut Qitiusumik Ilinniarsiit, inuussutissarsiornermik ingerlatallit PKU-lu qanimut suleqatigalugit ingerlanneqartarput. Piareersarfiit PKU-llu akornanni ilaatigut qaleriittoqartassaaq, tassami inuit ilaat sulisitsisullu, PKU-mut saaffignissuteqarnissaminut Piareersarfinniit kaammattorneqartassammata, taa-
 maasillutillu pikkorissartitsinissamut neqeroorutiminnik naammassinnissinnaangussallutik. PKU taamaallaat 18-ileereersunut periarfissaavoq, tamannalu ilutigalugu ilinniarsimanngitsunut inuussutissarsiu-
 titigut tunngaviumik pikkorissartitsinerit neqeroorutigineqartarlutik.

PKU-mi pikkorissartitsinerit immikkoortut aappaanut sammiveqarput, taakuullutillu ilinniarti-
 taanermut uppersaammik imaluunniit ilinniartitaanermut uppersaammik pissarsinissamin-
 nut periarfissallit. Piumasarineqartumik ilinniagaqarnerup aammalu piginnaasaqarnerup assi-
 giingissutaat tassaavoq, siullermi misilitsinnermut allagartaq assingusorluunniit pissarsiarine-
 qartussaamat, aappaanilu piginnaasaqarnermut pappilissamik pissarsiffiunani.

Piginnaasatigut ineriartortitsineri pikkorissartitsinerit, soorlu qulaani taaneqareersoq, Inuussu-
 tissarsiu-
 titigut Qitiusumik Ilinniarsiit sulisitsisullu ataasiakkaat suleqatigiinnerisigut ingerlanne-
 qartarput, sammivigineqartoq tassaalluni sulisup nutaanik piginnaasaqalernermigut qaffasarne-
 qarnissaa, imaluunniit pineqartup piginnaasaminik allagartartaqanngitsunik allagartartaarnissaa.
 Takussutissiaq 5-imi pikkorissartitsinerit amerlassusaat, sapaatillu akunnerisa pikkorissartitsif-
 fiusut amerlassusaat takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 5. Piginnaasatigut qaffassarnissamut pikkorissartitsinerit¹⁸

Sammivik	Pikkorissarnermi immikkoortut amerlassusaat	Pikkorissartut amerlassusaat	Sapaatit akunneri pikkorissarfiusut	Pikkorissarnermi peqataasut tamakkerlugit sapaatip akunnikkaartumik
Aatsitassat	3	48	15	267
Sanaartorneq	1	7	1	7
Oqaatsit	10	86	20	172
Inuussutissarsiu- tit	4	78	16	352
Inunnik isimaginninneq	63	780	63	780
Pisiniarfiit	8	85	12	134
Aalisakkanik tunisassiorfiit	4	40	4	40
Katillugit	93	1.124	131	1.752

Piareersarfiit suliassaat malillugit maannakkut eqeersimaartoqarneruvoq, attuumassuteqartut assigiingitsut akornanni annertusiartuinnartumik ataqatigiissarineq attaveqatigiinnerlu ta-
 persersorneqartoq ingerlanneqarlutik, tamatumani ataatsimoorluni anguniagaq tassaalluni suli-
 nermik aqutsinissaa. Attuumassuteqartunit assigiingitsunit tapersersuilluartoqarpoq, siunertarlu

¹⁸ Tigusiffik: nalunaarsugaq 7.

tassaavoq ineriartortitsineq ingerlaqqissasoq, piffissallu ingerlanerani naleqqussaasoqarlunilu pivirusunngortitsisoqartassasoq.

3. Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut aamma immikkoortortani pilersaarusionermit periusissaq

Tunuliaqutaq: Inuit qaffasissumik ilinniagallit amigaatigineqarput, aamma atorfiit amerlanersaat avataaniit tikisitanit inuttaqarput. Sammivigisani tamani ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut ilinniakkamik naammassinnittut amerlinissaannut iluaqutaassapput. Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut tassaapput ilinniartitaanerit sivikitsut, akunnattumik sivilissusillit aamma ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut sivilissut.

Immikkoortortat arlallit immikkoortortami pilersaarusionermit periusissami eqqartorneqarput, anertusaanissap ataavartumillu suliaasaqartitsinerup angunissaa naatsorsuutigineqarluni. Immikkoortortat tassaapput sanaartorneq, qaaruserineq aatsitassalerinerlu, niuernermit allaffisornermillu ingerlataqarneq, takornariaqarneq aamma peqqissuseq. Ilinniartitaanerit tamani immikkoortortat pineqartut ilinniartitaanerit suliniuteqarfisassatut sammivigineqarput.

Takussutissiaq 6. Suliniuteqarfissaq 3. Ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut aamma immikkoortortami pilersaarusionermit periusissaq. Kisitsisit tamarmik tusind kr.-kaartuupput.

Kontot pingaarnert	Suliniutit	AI2008	Atuineq 2008	AI2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.91.08 (62.02.08)	Inuussutisarsiuutigut Qitiusumik Ilinniarfiit - ataavartinnissaat	1.000	923	1.000	1.000	1.000	1.000
40.91.08 (62.02.08)	Entrepreneur aamma Bjergværksskolip ingerlatsineranut	2.000	823	4.200	4.200	4.200	4.200
40.01.08 (62.01.04)	Aalisarnermut Piniarnermullu Atuarfiup ingerlatsineranut	-	-	6.200	5.300	5.300	5.300
32.11.02	Ingerlatsinermit aqutsisut ilinniartitaaneq	1.000	1.029	1.100	1.300	1.300	800
40.91.08 (32.10.06)	Hold-it nutaat aallartittut, peqqissaasumut ikiortit ilinniarnaq	-	4.012	1.400	1.400	1.400	1.400
40.91.08 (62.02.08)	Immikkoortortani atuarfinni hold-it nutaat	200	-	200	200	200	200
32.11.02	Portøritut ilinniarnep pilersinneqarnissaa	2.100	2.630	1.900	1.100	1.100	1.100
40.91.08 (32.10.06)	Portøritut ilinniarnep pilersinneqarnissaa	800	823	700	400	400	400
40.91.08 (62.02.08)	J&M sammisassat amerlineqarnissaat	2.400	-	1.400	1.400	1.400	1.400
40.91.08 (62.01.04)	Assasorneq eqqumiitsuliornerlu (Ilusilersuinermit ilinniartitaaneq)	-	2.160	-	2.500	2.500	2.500
40.91.08 (62.02.08)	Inatsisitigut sullissinermit ilinniartitaaneq	800	617	900	900	900	900
30.01.03	Tarnimikkut napparsimasunut	900	1.029		1.300		600

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI2008	Atuineq 2008	AI2009	M 2010	M 2011	M 2012
	tapersersortit pikkorissartinneqarnissaat			1.100		1.300	
40.91.08 (32.10.06)	Peqqissaasumut ikiortimiit Peqq. assistent-imut ilinniarneq	2.300	2.057	2.200	2.200	2.200	-
40.91.08 (62.02.08)	NI-Nuuk sammisassanik annertusaaneq	2.800	1.440	3.000	3.000	3.000	3.000
40.91.08 (62.02.08)	NI-Qaqortoq sammisassanik annertusaaneq	1.200	1.200	1.300	1.300	1.300	1.300
32.10.06	Ilinniarsimangitsunik piginnaasatigut qaffassaaneq	600	600	600	600	600	600
40.91.07 (62.02.07)	ARTEK-imi hold-inik marlunnik pilersitsineq	700	720	1.300	1.300	1.300	1.300
40.12.34 (40.12.33)	Najugaqarfigisani perorsaasunngorniarfinnik pilersitsineq Sisimiut, Nuuk, Ilulissat, kujataa ¹⁹	1.700	823	5.000	7.200	6.200	4.000
30.01.03	Sullissisussatut ilinniartitaaneq inunnik isumaginninnermi siunnersuineq	800		900	900	900	900
30.01.03	Inunnik isumaginninneq	1.000		1.100	1.100	1.100	1.100
32.11.02	Ilinniakkanik annertusaanermi immikkoortut	1.400	1.000	800	1.300	1.300	800
40.91.08 (32.10.06)	Ilinniakkanik annertusaanermi immikkoortut	2.200	-	1000	3.700	1.700	3.000
40.12.34 (40.12.33)	Oqaatsinik ilinniariup immikkoortortaa – Nuuk	900	2.057	900	900	900	900
32.10.05	Peqqinnissaq: Nakorsat inuusunnerit ilinniaqqinnerat	4.000	3.943	4.100	4.100	4.100	4.100
40.91.08 (32.10.06)	Peqqinnisamat ikiortitut ilinniartitaaneq	-	-	-	-	-	1.200
32.11.02	Peqqinnisamat ikiortitut ilinniartitaaneq	-	986	-	-	-	2.200
32.10.06	Peqqissaasutut ilinniartut bacheloritut ilinniartitaanerit	600	2.000	500	500	500	500
32.12.04	Kigutigissaaviup ikiortitut sulisorisartagai	800	306	900	900	900	900
40.12.34 (40.12.33)	Inunnik isumaginnittunngorniarluni ilinniartitaanerup annertusineqarnera (SPS)	1.000	2.366	1.600	3.300	3.900	4.100
40.91.08 (62.01.04)	Inuussutissarsutini annertusaaffiusuni ineriartorneq	3.900	823	4.100	4.100	4.100	4.100

¹⁹ 2008-mi Aningaasanut inatsimmi, Sisimiuni perorsaanermik ilinniarfimmuut taamaallaat aningaasaleeq-
 qittoqarpoq, taamaasilluni 2008-mut aningaasaliissutit, ukiumut tullianut naleqqiullugit malunnaatilimmik
 ikinnerupput, aningaasaliissuteqarnermi immikkoortut allat pingasut isiginiarneqartussaammata, perorsaa-
 sunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq peqqutaalluni.

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI2008	Atuineq 2008	AI2009	M 2010	M 2011	M 2012
	ilinniartitaanerlu						
32.11.02	Nakorsat inuusunnerit ilinniaqqinnerat	200	2.822				
32.11.02	Nakorsat inuusunnerit ilinniaqqinnerat	700	-				
32.12.04	Suleqatigiinni aqutsisutut ilinniartitaaneq	2.600	-	-	1.600	-	1.600
62.01.04	Aqutsisutut Ilisimatusarfik (Ledelsesakademiet)	2.100	-				
	Suliniuteqarfissaq 3-mi katillugit	42.700	36.160	49.400	59.000	55.000	55.400

Immikkoortortami pilersaarusionermit pisuussutit uumassusillit aatsitassallu pineqarnerupput, tamatumani takornariaqarnermik imaluunniit misigisaqartitsisartutut inuuniuteqarnerup annertusiartornera atorneraqariartorluni. Peqqinnissaqarfik immikkoortortami pilersaarusionermit ilanngutissaaq, inuiaqatigiit agguataarnerata ineriartornerata kinguneranik utoqqalisartut amerliartuinnarnerat peqqutaalluni.

Ilanngullugu taaneqassaaq ukiup siuliat naanerani aatsitassat akiisa qaffannerat ilisimaneqalermat, qaffakkiartornerisalu 2009–mi ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarluni. Ineriartornermit atatillugu oqaatigineqassaaq oliesiorneq annertusiartuaarmat, tamatumattaq 2009–mi ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarluni, maannakkummi umiarsuit qillerisut il.il. ajornannginnerugaluttuinnarput.²⁰

Aatsitassarsiornermit tunngatillugu oqaatigineqassaaq sammivik taannaammatt piffissaq sivi-sooq atorlugu pilersaarusionerfiusartoq, sumiiffiit pineqartut ukiut 100–t atuussinnaasarmata. Taamaammatt ukiut arlalippassuit isertitaqarfiusinnaasutut suliffiussapput, taamaammallu siunissamut eqqarsareernissaaq pisariaqarluni, sulinermilu tunngavigisat allangorarsinnaanerinit aqqis-suussilluni naleqqussaannissaaq pisariaqarluni.

3.1 Ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut

Suliniutit aallartinneqareersut: Ilinniartitaanermit immikkut suliniuteqarneq ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusunut sammiveqarneruvoq, aatsaalli 2012–ip kingorna meeqqat atuarfianni aamma ilinniartunngornissamut piareersarluni ilinniartitaanerit nassataannik, ilinniakkanut ingerlaqqiffiusunut ingerlaqqinnissaaq anguneqarsimalernissaa naatsorsuutigineqarmat. Taamaattoq ilinniartitaanerit nutaat aallartinneqarnikuupput, tassaannerusut peqqinnissamut tunngasutigut ilinniartitaanerit, taamatuttaarlu ilinniakkani ingerlaqqiffiusuni aallartittartut amerlinissaat suliniutigineqarluni.

Ilinniartitaanerit akunnattumik sivisussusilinni, inunnik isumaginninnermit siunnersortitut, peqqissaasutut aamma ilinniartitsisutut atorfiit akuerisaasut inuttassaqartinneqanngitsut suli amerlapput. Ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit akornanni siunissami sunniuteqartussaaq oqallisigine-

²⁰ Kalaallit Nunaata kitaata sineriaani tulliani qillerinissap 2011–mi ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqalereerpoq.

qartussarlu tassaassaaq peqqinnissaqarfimmi sulisunik amigaateqarneq, tamannalu 2008–mi aningaasanut inatsimmi aningaasaliissuteqaqqinnermi takuneqarsinnaavoq, tamatumani peq-qissaasutut ilinniarnep qaffassarneqarnissaa siunniunneqarluni.

Tamatuma saniatigut Sanaartornermik Ilinniarfimmi arktisk teknologiimi (ARTEK) ingenioritut ilinniartitaanermi sammiviit marluk ilanngunneqarput, tamanna ilutigalugu inunnik isumaginnit-tunngorniat summiiffinni ilinniartitaanerisa iluatsittumik ingerlanerata sumiiffinni allani ilin-niartitsinissamut saniatigut aningaasaliissuteqarneq kingunerlugu.

Takussutissat:

Takussutissiaq 7. Ilinniartitaanerni ingerlariaqqiffiusuni decemberip naalernerani 2005-miit 2008–mut Kalaallit Nunaanniit ilinniagaqarnersiutininik pisartagaqartut amerlassusaat.

Ulloq:	Ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut
31.12.2005	793
31.12.2006	866
31.12.2007	865
31.12.2008	907

Tigusiffik: KIIIN Ilinniartitaanernik ingerlatsiviusunit nalunaarutigisanit.

Takussutissiaq 7 ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut 2005-2008–mut ineriartorsimanerannik takus-sutissiivoq, imatut paasineqassalluni Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarnersiutininik pisartagallit. Ilin-niartitaanerit ingerlaqqiffiusuni malinnaaniarnermut ajornartorsiutinut peqqutaavoq amerlasuut nunatsinniit ilinniagaqarnersiutininik pineq ajornerat – peqqutaasinnaasut tassaallutik ilaasa 'klippe-kort-systemet'–mut ilaajunnaarsimanerat imaluunniit Danmarkimi ilinniagaqarnersiutininik pisartagaqarlarsimanerat. Nunatsinniit ilinniagaqarnersiutininik pisartagallit 907–iusut akornanni 548-t Kalaallit Nunaanni ilinniartuupput, 359–illu Kalaallit Nunaata avataani ilinniartuullutik²¹.

Ilinniakkanik ingerlaqqiffiusunik ingerlataqarlutik ilinniagaqarnersiutininik pisartunit 907–iusunit arnat 614–iupput, angutillu 293–iullutik. Ilinniagaqarnersiutininik pisartut, agguaqatigiissillugu 30–nik ukioqarput.

Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut amerlasuunik aningaasaliiffineqarput, ta-matumalu nassataanik soraarummeerlutik naammassisut amerleriarujussuarsimallutik, 2005–imi 46–t missaaneeriarlutik 2008-mi soraarummeerlutik naammassisut 103–upput, takuuk ta-kussutissiaq 8.

---

²¹ Kisitsit taanna Claus Hjort Frederiksenip Folketingimi ilisimatitsissutaanut naleqqersuunneqarsinnaavoq 1. januar 2006-imi Qallunaat Nunaanni kalaallit ilinniartut 1.733-usimapput (sumi inunngorsimaneq tunn-gavigalugu akissaasersuineq). *Folketinget/ S 4891*.

Takussutissiaq 8. Kalaallit Nunaani ilinniartitaanerni ingerlaqqiffiusuni soraarummeerlutik naammassisut amerlassusaat 2005 - 08.

Ilinniarfik ²²	2005	2006	2007	2008
Ilinniarfissuaq	19	37	27	43
Allaffissornermut/Inuiaat piorsarsimassusaasalu Oqaluttuarisaanerannik Iisimatusarfik/ Upperisarsiornermik Iisimatusarfik/Oqaatsinut, Oqaasilerinermik Atuakkialerinermik Tusagassiutilerinermillu Iisimatusarfik	8	13	18	11
ISI/Isumaginninnermi siunnersortinngorniarluni Iisimatusarfik	4	7	8	0
Tusagassiortunngorniarfik/Tusagassiornermi Iisimatusarfik	4	4	0	0
Inunnik Isumaginnittunngorniat Ilinniarfiat (inunnik isumaginnittunngorniat kisiisa)	11	9	16	14
Oqaatsinik Ilinniarfik	0	8	9	7
Inerisaavik/Ilinniaatsinut Iisimatusarfik ¹¹	-	-	12	28
Katillugit	46	78	90	103

Tigusiffik: Ilinniartoqarfinniit KIIN-imut nalunaaruteqartoqarneraniit.

2008-p aallartinnerani KIIN aamma Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup suleqatigiil-
 lutik ilinniartitaanerup naammassinerani soraarummeerlutik naammassisut sumi nunamiinnersut
 misissuiffigaat. Misissuinerup tupinnanngitsumik takutippaa ilinniakkanik ingerlaqqiffiusunik
 ingerlatallit Kalaallit Nunaanniittut, ilinniarnep naammassinerani Kalaallit Nunaanniiginnar-
 tartut. Illuatungaategulli ilinniartut Kalaallit Nunaata avataani ilinniakkaminnik naammassinnittut
 ilai, ilinniarnep kingornatigut Kalaallit Nunaanniinngitsut paasineqarpoq. Takuuk takussutis-
 siaq 9.

Takussutissiaq 9. Ilinniakkani ingerlaqqiffiusuni soraarummeerlutik naammassisut amerlassusaat, piffissaq august 2002-miit maj 2006-imut, ilinniarnep sumiiffik aamma inunnik nalunaarsuiffimmi sumiiffissineqartut tunngavigalugit 1. januar 2007.

	Kalaallit Nunaanni inunnik nalunaarsuiffimmi allaqqasut 01.01.2007	Kalaallit Nunaanni inunnik nalunaarsuiffimmi allaqqanngitsut 01.01.2007	Katillu- git
Ilinniagaq qaffasinnerpaaq Kalaallit Nunaanni naammassineqartoq	373	36	409
Ilinniagaq qaffasinnerpaaq Kalaallit Nunaata avataani naammassineqartoq	70	86	156
Katillugit	443	122	565

²² 2008-miit ilinniartitsinermik ingerlatallit Iisimatusarfimmi ataatsimoortinneqarput. 2007-i tikillugu, ilin-
 niakkaminnik naammassinnittut qassiunerinik Inerisaavik nalunaartussaataitaangilaq. Tamatumunnga
 atatillugu oqaatigineqassaaq Inerisaaviup ataani ilinniartuusut, ilinniagaqarnersiutillit naatsorsoqqissaarne-
 rinut ilaangimmata.

1. januar 2007–imi Kalaallit Nunaanni inunnik nalunaarsuiffimmut nalunaarsimangitsut 122-
 usut akornanni inuit 41–t suli ilinniakkaminnik ingerlatsipput, Qallunaat Nunaanniunerusoq. 41–
 nit taakkunanga Kalaallit Nunaanni ilinniakkamik ingerlaqqiffiusumik 17–it ilinniagaqarlutik
 naammassinnissimapput, (41-nit) 23-it kandidat-itut ilinniagaqarput. Kandidatinngorniarnit
 amerlasuut suli Kalaallit Nunaata avataani naammassineqartariaqarput. Ilinniartitaanermulli
 pilersaarutip atuutsikkiartuaarneqarnerani ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut ilinniartullu amer-
 liartuaarneri ilutigalugit kisitsisit qaffakkiartussapput.

**Takussutissiaq 10. Inuussutissarsiutinut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerni, ilinniartun-
 ngornissamut piareersarluni ilinniartitaanerni aamma ilinniartitaanerni ingerlaqqiffiusuni,
 2005–imiit 2008–mut ilinniakkanik naammassinnittut.**

Ukioq	Inuussutissarsiutiti- gut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerit	Ilinniartunngornissa- mut piareersarluni ilinniartitaanerit	Inuusuttunik ilinniartitsinerit katillugit	Ilinniartitaanerit ingerlariaqqiffiusut
2005	247	173	420	161
2006	251	213	464	133
2007	292	221	513	166
2008	309	237	546	170

Tigusiffik: Ilinniartoqarfinit KIIN–imut nalunaaruteqartoqarneraniit.

3.2 Immikkoortortami pilersaarusiornermi periusissaq

Suliniutit aallartinneqareersut: Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit sulinermik ingerlataqartut
 suliannut naapertuunnissaat anguniarlugu Inuussutissarsiutinut Qitiusumik Ilinniarfiit aqunne-
 qarnerini misileraanermik suliniuteqartoqarpoq. Inuussutissarsiutitigut Qitiusumik Ilinniarfiit nam-
 minneq aqutsinerulissapput, siulersuisunillu toqqaasoqassalluni, pineqartut inuussutissarsiutinik
 ingerlataqarnerup tungaatigut susoqarnerisoq malinnaaffigissavaat, sulisullu pisariaqartinne-
 qarnerisut malinnaaffigissallugu. Taamatut iliuseqarnerup suliffimmi misiliilluni sulisarnerup
 atuarfimiittarnerullu imminnut ataqatigiissinnerunissaat kingunerissagaa naatsorsuutigine-
 qarpoq. Ukioq 2008 ikaarsaariarfiuvoq, aqqissuussinerlu nutaaq 1. januar 2009–mi atuutiler-
 luni.

Aatsitassarsiornarup tungaatigut entreprenør- aamma bjergværksskolep pilersinneqarnissaanut
 pingaarutilimmik iliuseqartoqarpoq. Sapinngisamik nunaqavissunik pineqartutigut sulisoqar-
 nissaq atuarfiup qulakkiissavaa.

Takussutissat: Immikkoortortami pilersaarusiornermi periusissami qitiusumik inuussutissarsiu-
 taasut arlallit annertusaaffiusussat aamma ukiorpassuarni tullinguuttuni ataavartumik suliffissa-
 qartitsiffiusussat taakkartorneqarput, taamaammallu sammivinni tamani ilinniartitaanikkut isigi-
 niarneqarlutik. Immikkoortortami pilersaarusiornermi periusissaq taamaammat immikkuullaris-
 sunik takussutissaqartitsinnigilaq, takussutissatigulli allatigut sammisassallu aallarnisarneqa-
 reersut nassuiaateqarfignersigut saqqummiussaqlarluni.

Piginnaasatigut ineriartortitsinermit tunngasutigut inuussutissarsiutit ineriartortitsiffiulluartut isiginiarneqarput. Takussutissiaq 5 takuuk, inuussutissarsiutit ineriartortitsiffiulluartut, piginnaasatigut ineriartortitsinissamut pikkorissartitsinernik ingerlataqarnerat takuuk, tassanilu maluginiarneqassaaq inuussutissatigut pikkorissartitsinerit tamatigut takornariaqarnermut taputartuunneqartarmata, oqaatsitigullu pikkorissaanerit aammalu sanaartorerup tungaatigut pikkorissartitsisarnerit annertuumik qaarusoqarnermut aatsitassarsiornermullu sammiveqarlutik.

4. Sullissiviit akimorlugit suliniutit

Tunuliaqutaq: Ilinniartitaanermi piginnaasatigullu qaffassaanermi anguniakkanut atatillugu isertitaqarnermut aqqissuussaaneq pingaaruteqartorujussuuvoq. Isertitaqannginneq ilinniartuunermi imaluunniit qaffassarnermi ikittunnguanik isertitaqarneq inuusuttut ilinniarsimanngitsulluunniit ilinniarnissaannut qaffassarnisaannulluunniit akorngutaasinnaavoq. Inuit 21-t ataallugit ukiullit pisortatigoortumik isertitanit ikiorserneqartannginnissaat anguniarneqarpoq. Pineqartut ilinniartuunissaat imaluunniit suliffeqarnissaat anguniarneqaaqqissaarpoq. Ilinniartitaanermi neqeroorutaasut aningaasallu nalingisa qaffakkiartornerat tunngavigalugu ukiut killigitinneqartut allanngortinneqarsinnaapput.

Ilinniartitaanermit pilersaarutip atuutsikkiartuaarneqarnera ilutigalugu taamaattumillu ilinnialersartut amerliartornerata taamaatiinnartartullu ikiliartornerata kingunerisaanik ilinniagaqarner-siutitut aningaasartuutit qaffassapput. Ilinniagaqarner-siuteqartitsinerup qaffanneranut ilinniartitaanermik aqqissuussinermi sammisaqartitsinerup annertusinera peqqutaasutut isigisariaqarpoq. Tamaammat ilinniagaqarner-siutitut aningaasaliissutit qaffanneqarput. 2008-mi aningaasanut Inatsimmi immikkoortitat 42,6 mio. kr.²³-iupput, aningaasartuuteqarnerunerilli pissutigalugit aningaasaliissuteqaaqqinnermi 164,2 mio kr.- nngorlutik.

Ilinniartitaanikkut iliuuseqarnermi ineriartorneq isiginiaraanni ilinniagaqarner-siutitut tunniunneqartartut malinnaaffigisariaqarput. Taanna 2004-2008²⁴-mut 60 %-imik qaffappoq, tamatumani ilinniartut namminneq angerlarsimaffiminni avataaniilluunniit najugaqarnerisa apeqqutaajunnaarsinneqarneranik peqquteqarpoq.

Takussutissiaq 11. Ilinniagaqarner-siutitut aningaasartuuteqarneruneq (suliniuteqarfis-saq 4). Kisitsisit tamarmik millioner kr.-ikkaarput.

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI2008	N2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.93.01 (62.03.06/10/11)	Aallartittartut amerlinerat pissutaaluni Ilinniagaqarner-siutit amerlinerat	34,5	-	44,8	44,8	44,8	44,8
40.93.01 (62.03.06/10/12)	Atuarfimmiit naammassisut marloriaatinngornerini Ilinniagaqarner-siutit	8,1	164,2 ²⁵	9,4	13,4	9	9
	Katillugit suliniuteqarfissat sisamaat	42,6	164,2	54,2	58,2	53,8	53,8

Takussutissiaq 12. Aningaasat ikiorsiissutit aamma meeqqanut tapit²⁶ 2004-miit 2008-mut. Kisitsisit tamarmik mio. kr.-kkaarput

²³ takuuk takussutissiaq 11.

²⁴ takuuk takussutissiaq ataaniittoq 12

²⁵ Konto pingaarnermi 40.93.06-imi kisitsit atornerqartut, kontomik atorunnartumik 40.93.07-imik ataatsi-moortitsiner-mik tunngaveqarput, ataatsimut aningaasaliissutigineqartut tassaalerlutik 170,5, tassa kontonit ukunannga tamanit 40.93.06, siusinnerusukku 62.03.06 aamma 07. Tassa ataatsimut atuineq konto 40.93.06 2008- mi allaqqavoq.

N2004	N2005	N2006	N2007	N2008
103,017	109,65	124,541	150,047	164,211

---

²⁶ Konto pingaarneq assigiinngitsunik normoqarnikuuvoq 2004:40.13.50. 2005-2006-imi: 62.03.06. 2007-imiit: 40.93.06.

5. Taamaatiinnartartut

Tunuliaqutaq: Ilinniartitaanerni taamaatiinnartartut siammassissumik isigalugit ajornartorsiutaapput. Taamaamat amerlanerit allagartartaarfiusunik ilinniagaqassappata ilinniartut amerliinnarnissaat naammangilaq. Inuttut nukissaarutinnginnissap ajorsartitaasutullu misigitaainginnissap saniatigut aammattaaq pingaartuuvoq inuusuttut ilinniaannarnissaat anguniarlugu iliuuseqarnissat aningaasaliiffiginissaat. Taamaamat ikerinnakkut unittarneq tamatuma akiorniarneraniit akisuneruvoq.

Inuusuttunik ilinniartitsinerni aamma ilinniartitaanerni ingerlaqqiffiusuni taamaatiinnartartut ikilisarneqarnissaasa suliniutigineqarnerat pingaarnarpaanut ilaavoq. Takussutissiaq 12-imi takuneqarsinnaavoq, AI2008–mi 6,8 mio. kr.–it, taamaatiinnartartut ikilisarneqarnissaannut immikkoortinneqarsimasut, atuinerlu tamarmi ataatsimut 5,9 mio. kr.–iulluni. Pissutsit taakku imminnut akerleriittutut isiginiarneqarsinnaapput, ilitersuinerulli pitsanngornerusup, ilinniartunullu ataa-siakkaanut qanimut attaveqalernerup takutippaa, taamaatiinnartartut apparsarneqarnerat siuariarsimasoq.

Suliniutit aallartinneqareersut: Taamaatiinnartarnermut suliniuteqarneq ilinniartoqarfinni isumagineqarluarpoq, taakkumi atuarnunik/ilinniartunik atugaannillu qanimut ilisimaarinnittuupput. Taamaatiinnartarneq akiorniarlugu aningaasanik immikkoortitsisoqareerpoq Piareersarfiit, kommunet suliffeqarfiillu allat sumiiffimmini taamaatiinnartarnermik apparsaanissaq siunertaralugu suliniuteqartut qinnuteqaateqarfigisinnaasaat. Suliniutaagallartuni taaneqarsinnaapput iliniarnertunik siunnersuisarneq, ningioqartitsinermik aaqqissuussineq aammalu suliniutit atuarfinni/ilinniartfinni ilinniartullu inaanni avatangiisaannilu pitsanngorsaataasussat. Suliniutit ilua-tsittut ilinniartitsinermik ingerlatsiviusunut allanut ingerlateqqittarnissaat siunertaralugu misilit-takkat katersomeqarput.

Ilitersuunneqartarneq taamaatiinnartartut amerlassusaannut annertuumik sunniuteqartutut isigineqarpoq, taamaamat Piareersarfinni ilitersuineramik suliaqarneq aamma ilinniartitaanerni ilitersuisuusartut ilinniartinneqartarneri isiginiarneqarput (takuuk suliniuteqarfissaq 2).

Takussutissiaq 13. Ilinniartitaanermut pilersaarummi suliniuteqarfissanut aningaasaliis-suteqarneq 5: Taamaatiinnartartut apparsarneqarnissaat.

Kontot pingaarnert	Suliniutit	AI2008	N2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.90.02 (62.01.02)	DGH: Taamaatiinnartartut apparsarniarlugit suliniuteqarneq	0,1		0,1	0,1	0,1	0,1
40.01.08 (62.01.04)	Taamaatiinnartartut ikilisarniarlugit pitsaanerusequmik siunnersuisarneq	1,0		-	-	-	-
40.01.08 (62.01.04)	Taamaatiinnartartut ikilisinriarlugit suliniutit	5,4		5,6	5,6	5,6	5,6
40.01.08 (62.01.04)	Atuarfiup suliffeqarfiillu attaveqatigiilluarnerunissaat	0,4		0,4	0,4	0,4	0,4
	Katillugit suliniuteqarfissat tallimat	6,9	5,948	6,1	6,1	6,1	6,1

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisit pissarsiat tunngavigalugit takussutissiaq taamaatiinnartunut tunngassutilik, takussutissiaq 14–imi takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 14. Inuussutissarsiutinut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerni, ilinniartunngornissamut piareersarluni ilinniartitaanerni aamma ilinniartitaanerni ingerlaqqiffiusuni, 2005–imiit 2008–mut ilinniakkanik ingerlatallit akornanni ukiumut taamaatiinnartartut amerlassusaat procentinngorlugit.

Ukioq	Inuussutissarsiutinut Tunngaviusumik Ilinniartitaanerit	Ilinniartunngornissamut piareersarluni Ilinniartitaanerit	Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut
2005	26,5	21,6	21,8
2006	23	26,2	21,9
2007	22,1	21,6	23,0
2008	19,9	24,7	20,0

Tigusiffik: *Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Ilinniagaqarnersiuteqartitsivimmiit, Europæiske Union–imut immikkut suliamit, KIIN-imiillu.*

Soorlu takussutissiami takuneqarsinnaasoq maannakkut erseqqarissumik nikerartoqanngilaq, taamaattorli Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit aamma ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut pitsaasumik takussutissiipput, taakkunanimi appariarneq 2005-imiit takuneqarsinnaavoq tassaallutik 26,5 aamma 21,8 %-miit 19,9 aamma 20,0 %-mut appariarnerit. Illuatunganissaaq inuusuttunik ilinniartitsinerni²⁷, ilinniakkaminnik naammassinnittut malunnaatilimmik qaffassimapput.

---

²⁷ takuuk takussutissiaq 4.

6. Illuutit inissiallu

Tunuliaqutaq: Ilinniartitaanernik pikkorissaasarnernillu amerlisaanerup kinguneranik, ilinniartoqarfinni inissanik inissianillu pisariaqartitsineq annertusivoq. Ilinniartitaanermik ingerlataqartut amerlissappata summifinni assigiinngitsuni illuutit inissiallu pigineqareernissaat pisariaqarpoq.

Ilinniartitaanernut qinnuteqartartut amerliartornerat ilutigalugu, aammalu meeqqat atuarfiannit atuaqatigiiaat marluisut ataatsikkut naammassinerat pissutaalluni, sanaartornerit arlallit aallartinneqareerput, tassaallutik ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ilinniartunullu inissiat.

Takussutissiaq 15. Ilinniartitaanermut pilersaarummi suliniuteqarfissanut aningaasaliisuteqarneq 6: Illuutit. mio-ikkaartumik DKK-nngorlugit.

Kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI2008	N2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.12.34 (40.12.33)	Aasianni ilinniartut inissaannik attartorneq	0,5	0,5	0,5	0,5	-	-
40.90.03 (62.01.03)	Illuutininik aserfallatsaaliineq	0,9	0,9	5,7	5,7	5,7	5,7
80.00.00	Qaqortumi ilinniartut inissaannik sanaartorneq immikkoortut 25-it	5,7	5,7				
80.00.00	Sinerissami ilinniartut inissaannik sanaartorneq, taamaatiinnartartut ikilinerat immikkoortut 188-it	22,7	22,7	22,3	-	-	-
80.00.00	Sinerissami ilinniartunut inissialiorneq (VIC, Piareersarfiit)	24,7	24,7	19	19,5	-	-
80.00.00	Atuarfiliorneq: Sanaartornermut Aatsitassarsiornermullu Ilinniarfik	20,0	20,0	28	-	-	-
80.00.00	Atuarfiliorneq: Piniarnermut Aalisarnermullu Ilinniarfik	8,5	8,5				
80.00.00	Atuarfiliorneq: Nuummi GU-mik allilerineq, sammiviit marluk	7,0	7,0	17,5	5,5	0,5	-
84.40.09	Atuarfiliorneq: Sisimiuni B&A – atuarfimmik allilerineq	8,2	8,2				
84.40.15	Atuarfiliorneq: Kalaallit Nunaanni Efterskoleqarneq	16,0	16,0	15	2	-	-
80.00.00	Atuarfiliorneq: Ilusilersuineranut ilinniartitaaneq	-	-	7,0	-	-	-
	Katillugu suliniuteqarfissat arfinillit	114,2	114,2	115	33,2	6,2	5,7

2008 sanaartornerit arlallit aallartinneqarput, tamatumalu 2009–mi suli ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarluni 2010–milu naammassissangatinneqarlutik. Ilinniartitaanermut sillimmatit eqqartorneqarneranni soorlu taaneqareersoq aningaasaliissutissanik immikkoortinneq peqqamerpoq, tamatumunnga sanaartornermi sanaartorfissanik/sulisussanik amigaateqalernissamik pinaveersaartitsinissaq siunertarineqarluni, nakkutigineqanngikkuni ajornartorsiorfissarujussuanngortussaq pinaveersaarniarlugu. Taamatuttaaq piffissaagallartillugu sanaartugassat aallartinneqarnissaat pingaaruteqartorujussuuartut isigineqarpoq, ilinniartitaanermut pilersaarut aqqutigalugu kinguaariit tullinnguuttunut, Kalaallit Nunaannik napatitsisussat, inissianik qaffasissumik pitsaassusilinnik naammattunillu pissaqarniassammata, taamaaliornikkullu nunap siunissaa qulakkeerneqarniassammat.

7. Aaqqissuussaannermik nakkutillineq, sammivissiuineq, piorsaanissamullu piukkunnaatillit

Tunuliaqutaq: Qitiusumik aamma sumiiffinni ataasiakkaani, sulinermik ingerlataqartunik aaqqissuussaannermik nakkutilliinissaq pisariaqartinneqarpoq, taamaasilluni ilinniartitaanerit pisariaqartitsineq aallaavigalugu sammiveqarniassammata. Sulisinnaasut, suliffeqanngitsut maannak-korpiarlu sulisussatut amigaatigineqartut, il.il., pillugit misissukkat tatiginassusaat aallaavigalugu, imaasiallaannaq pissarsiarineqarsinnaasariaqarput, taamaasilluni sulinermik ingerlataqartut pillugit ingerlaannaq paasisaqartoqarsinnaaniassammata.

Ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarnertut ittumik nuna tamakkerlugu suliniuteqarnermi missi-
ngiineq ataavartumik pimoorusaasariaqarpoq.

”Atuarfitsialaap” atuutilersinneqarnerata tamakkeriartornerani ulluunerani paaqqinnittarfinnut sammiveqartoqalissaaq, taannami inuunerup tamarmi ilinniarfiuneranut atasutut isigineqarmat. Ilinniartitaanermi immikkut suliniuteqarnermi, matumani ilaalluni EU, AC-tut atorfiit akuerisaasut marluk KIIN-imi inuttalerneqarput, tamatumunnga suliassat missingiinerup kinguneranik amerliartornerat peqqutaavoq, inuiaqatigiimmi ineriartornerannut atasumik ilinniartitaanermut pilersaarut taassumalu iluani sammisassat suliniutillu siulliullunilusoq suliniutigineqartariaqarmata.

Takussutissiaq 16. Ilinniartitaanermut pilersaarummi suliniuteqarfissanut aningaasaliisutit 7: Aaqqissuussaannermik nakkutillineq, sammivissiuineq aamma inerisaanissamut piukkunnaatillit

kontot pingaarnerit	Suliniutit	AI2008	N2008	AI 2009	M 2010	M 2011	M 2012
40.01.08	Ulluunerani meeqqerivinni aaqqissuusseqqinneq ("meeqqerivitsialak")	2,2	4,9	4	6	6	6
40.01.01 (62.01.01)	A/C fuldmægtigitut atorfiit marluk	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
40.01.08 (62.01.04)	IKT aamma e-læring – ingerlatsineq aamma ineriartortitsineq	0,9	1,2	1	1	1	1
40.01.08 (62.01.04)	IKT aamma e-læring - suliniut misilerarneqartussat	2,1	1,8	0,8	0,8	0,8	0,8
40.01.08 (62.01.04)	Paasisitsiniaaneq aamma isummanik allanngortitsinissamut suliniuteqarneq	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
40.01.08 (62.01.04)	Ineriartortitsineq aamma pilersaarutininik misileeqqarnerit (angalaqatigiit il.il.)	4,0	3,0	3,6	3,6	3,6	3,6
	Suliniuteqarfissat katillutik arfineq marluk	10,5	12,1	10,8	12,8	12,8	12,8

Suliniutit aallartineqareersut: Suliniuteqarfissap matuma ilaatut IKT aamma e-læring pillugu suliniuteqartoqarpoq, angalaqatigiittartut pilersinneqarput, taakkualu Piareersarfiit ineriartortinnerini, taamatuttaarlu passissutissiilluni aamma isummanik allangortitsisisiniaalluni sulinermit Piareersarfiit ikiussavaat.

Allaffissornermi, nalunaarsuinermit, Piareersarfiillu ataasiakkaat periusissatut pilersaarusioneranni qarasaasialerilluni sakkussat soorlu oqaatigineqareersutut 2010-p aallartinnerani atuutilernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Sulisinnaasunik allamut saatsitsinissaq piginnaasaqarluartunilu sulisoqarluallernissaq naalakkersuinermit ingerlataqartunit aamma suliffeqarfinnit kisimi akisussaaffigineqanngilaq. Inuit ataasiakkaat namminneq pisariaqartinneqartunik piginnaasaqalernissartik akisussaaffigaat. Taamaasilluni allamut saatsitsinissaq annertuumik sammillugu suliniuteqarneq aallartineqareerpoq innuttaasut peqataatinneqarnissaat siunertaralugu takutinniarlugulu taamatut allamut saatsitsinissap pingaaruteqassusia.

Tigusiffiit innersuussiffigisat

Nalunaarusiorneq manna nalunaarusianit Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Iisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut tunniunneqartartunit tunngaveqarpoq. Suliniutit misilerarneqartussat pillugit paasissutissat erseqqarinnerusut pillugit nalunaaarusianit ataani taakkartorneqartunit naalakkersuisoqarfiullu nittartagaani takuneqarsinnaasunit pissarsi-soqarsinnaavoq, taamatutaaq nalunaarusiornermi tigussiffigisat innersuussutigineqarput.

E-forum–imik nalilersuineq, november 2007

Ilinniartitaanermut pilersaarummik nalilersuineq, marts 2008

Sullivimmik sungiusarfissaqarnermut atatillugu misissuineq, marts 2008

Taamaatiinnartarnerup suliniutigineqarnerani maannakkut killiffik, december 2007

Ilinniartunut inissiat pigineqartut nalilersorneqarneri, siunissamilu atuarfiit pisariaqartitsinermik nalilersuinerat, april 2008